

September.

September valt altijd mee. Na de lange regendagen van Augustus is nu iedere zonnige nazomerdag dubbel welkom en wordt dan ook dubbel genoten. De weide is leeg, en de akkers zijn kaal, maar weelderig bloeit de heide en dicht opeengehoopt staan langs dijken en wegen de forsche najaarsbloemen, geharde veteranen van de achterhoede, die de aftocht dekken van Flora's leger.

Met brandnetels en distels staan daar: Bijvoet (*Artemisia*) Tandzaad (*Bidens cernua* en *tripartita*) Zeepkruid (*Saponaria*) Koekoeksbloem (*Lychnis*) Malva's, Leverkruid (*Agrimonia eupatoria*), Guldenroede (*Solidago virgaurea*), Duizendblad (*Achillea millefolia*); op vochtiger plaatsen: Heemst (*Althaea officinalis*), Kattestaart (*Lythrum salicaria*) en Zulte (*Aster tripolium*).

Maar deze en nog vele andere bloeiden reeds in Augustus; de eenige plant, die nu zijn bloemen voor 't eerst opent, is de klimop. De paardebloem (*Taraxacum officinale*) bloeit voor de tweede maal, ook *Andromeda polifolia* en de primula's in onze tuinen. Kers- en Eereprijssoorten (*Cardamine* en *Veronica*) Herderstasch, Madeliefje, Paarse Doovenetel met de onsterfelijke Vogelmier en het Kruiskruid tooveren ons een Maart-tafereel voor de oogen, een droom van ontwakende Lente. Duizenden kiemplantjes komen op, voornamelijk van kruisbloemen, maar ook Bastaard-wederik, Viooltjes, Stinkende Gouwe — alles jong leven.

Nieuw leven ook in de insecten-wereld. Nu vliegen weer alle Vanessa-soorten, het Citroentje, de Koninginne-page en de meeste pijlstaarten. Groote hommels gonzen weer van bloem tot bloem, aan iedere heibloem hangt een bijtje; hetzij de nijvere honigbij, of dat allerliefste vlugge honig-snoepertje *Colletes succincta* of wel die nachtmerries van

de verzamelaar, *Andrena* en *Halictus*-soorten. Zweefvliegen zijn druk in de weer, zoodra maar 't zonnetje schijnt, maar als hun dat begeeft, dan zijn ze hun beweegkracht kwijt en met de hand te grijpen op de klimopbloemen, waar zij log over heen kruipen.

Overal hebben spinnen hun webben en draden, soms blinkt de dauw in 't morgenuur over mijlen en mijlen van zijdeachtig weefsel, gelijk vlak over de weiden gespreid.

Het loof van de boomen begint te verbleeken en te vergelen. Een enkele kastanje staat reeds kaal, in de iepen worden bosjes van vier vijf bladeren stralend rood, alsof er vonken in waren blijven hangen van 't Koninginnevuurwerk. Maar peppels en elzen, *accacia*'s en noteboomen weten nog van geen herfst, de vlier ontwikkelt nog frissche loten, al zijn ook zijn vruchten al zwarter dan inkt. Hoe gloort ook het vuurrood der bessen in 't duistere taxus-groen, vuriger nog dan in de kamperfoelie, de bitterzoet of de lijsterbes.

De tafel is gedekt en de gasten ontbreken niet. Ze komen uit de lucht vallen, de drommen der trekvogels, vroeg in de morgen. In ieder boschje strijken ze neer, genieten een haastig maal, een korte rust en als de avond valt, dan gaat het met leege magen weer verder. Want een trekvogel vliegt met leege maag.

Tegen 't eind van de maand beginnen de kikvorschen en salamanders hun winterkwartieren al op te zoeken.

De bleeke tijdeloos komt tegelijk met de catalogus van de bloemist vertellen, dat de winter voor de deur staat en dat de bolle glazen voor de dag gehaald moeten worden.

Niets is gemakkelijker dan bollencultuur, houd u slechts aan de raadgevingen in de catalogus en kies gewone, oudvaderlandsche bolletjes! T.

Vragen en korte Mededeelingen.

J. H. C. v. E. v. V. te Zaandam. Uw vlinder is *Sphinx ligustri*, de Ligusterpijlstaart en uw gekleurde teekening vinden we heel aardig. Wij raden u, en eigenlijk iedereen, sterk aan, om de planten en dieren, die gij zoo bewondert, zooveel mogelijk na te teekenen, liefst met kleuren. Er is wellicht geen beter middel om de voorwerpen goed te leeren kennen en uw omgang met bloemen en dieren wordt er veel inniger door. Stuur ons geen postzegels ingesloten voor het beantwoorden van vragen, voor particuliere correspondentie zouden we geen tijd kunnen vinden.

Aan E. van W. (Rotterdam). Een der beste middelen tegen het voortdurend ruïen van kanarievogels is in hun waterbakje — niet fonteintje — een roestigen spijker te leggen. Het ruïen is nl. een gevolg van zwakte en daarom moet het diertje evenals wij staal gebruiken, dat op deze wijze wordt ingegeven. Hoe rood het water ook worde, nooit moet u het bakje schoonmaken, doch geregeld met water aanvullen. Hopende, dat het middel ook hier goede resultaten mag opleveren, noem ik mij

Zaandam.

P. VAN HEIJNSBERGER,

B. S. te Deventer. Het spinsel, waarnaar u vroeg op 't eind van „Mijne Jongensjaren,” is zeer waarschijnlijk van

de Groote Hermelijnavlinder (*Cerura vinula*) (Sepp. deel I bl. 21). Stonden er in de nabijheid van de paal geen wilgen, populieren of berken? op deze boomen leeft de rups hoofdzakelijk. De rups is zeer gewoon, spint zich op 't einde van den zomer (September meestal) in, om in Juni van 't volgende jaar te ontpoppen.

Mevr. R. S. te Amersfoort. Uw rups is die van *Sphinx ligustri*, de Ligusterpijlstaart, een heel mooie, zeer algemeen voorkomende vlinder. De poppen overwinteren; in Mei en Juni komt de vlinder te voorschijn. Die kan — al is hij ook een nachtvlinder — dikwijls 'smiddags in het felste zonnelicht gezien worden, zwevend boven dezelfde seringen, waar u de rups op gevangen hebt, maar in de vlucht dan honig zuigend uit de bloemen. 's Avonds vliegen ze veel om de kamperfoelies.

Het beste systematische Nederlandsche boek over vlinders is dat van Snellen; het beste Nederlandsche plaatwerk daarover, dat van Sepp.

Populaire boeken in onze taal over dier- en plantkunde, zijn er niet veel. Die van Witte zijn voor plantkunde de beste, maar in sommige opzichten verouderd. Kerner von Marilaun's *Pflanzenleben* is een verrukkelijk boek, dat wij u niet genoeg kunnen aanbevelen. Dezer dagen verschijnt de tweede druk ervan.

De heer Schokking stelde ons onlangs in de gelegenheid, kennis te maken met de prepareermicroscopen, welke hij op het omslag dezer aflevering adverteert. Het bleek ons, dat zij het vergrootend vermogen bezitten van goede loepen, doch zij hebben op deze twee belangrijke voordeelen. Het glas wordt hier niet in de hand gehouden, maar boven het voorwerp, dat men beschouwen wil, *vastgesteld*. Hierdoor is niet alleen alle trilling van het glas — die bij de waarneming zoo hinderlijk kan zijn — uitgesloten, maar krijgt men ook de twee handen vrij, wat bij ontleding van bloemen enz. noodzakelijk is.

Een spiegelte, onder de voorwerptafel bevestigd, geeft gelegenheid, *doorschijnende* voorwerpen te bezien.

Het geheele toestelletje is eigenlijk te beschouwen als een *microscop met zwakke vergrooting*, doch het keert de beelden niet om, zoodat het in het gebruik gemakkelijker is.

Voor de waarneming van kleine insecten, bloempjes, zaden en niet te kleine waterdiertjes, die men met spelden of mesjes wil bewerken of wel uittekenen, zijn deze microscopen bijzonder geschikt. Alleen door vrij wat duurere werktuigen worden zij overtroffen.

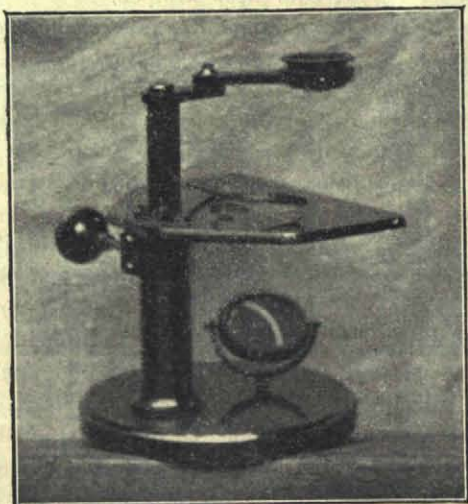
Ook tot schoolgebruik leenen dergelijke instrumentjes zich uitmuntend, en wel, omdat het niet aan de kinderen is overgelaten, hoe zij de loep boven het voorwerp zullen vasthouden. *De onderwijzer stelt het glas* en ieder op zijn beurt heeft er slechts door te kijken.

J. A. M. te Dordrecht. Goethe zegt ergens, dat onze wenschen voorgevoelens zijn van de dingen, die geschieden zullen; we zijn blij, dat hij weer eens blijkt, gelijk gehad te hebben. We zijn inderdaad bezig een boekje te bewerken over „Hei en Dennen”, het zal in Juni van 't volgend jaar het licht zien. Overigens zijn de planten uit „Langs Dijken en Wegen” en „In Sloot en Plas” in de buurt van Arnhem ook wel te vinden, b.v. in de richting van Westervoort. Het mooie bloempje met de roode klokjes, waar u over schrijft, is de dopheide (*Erica Tetralix*).

P. v. d. B. Laag-Soeren. Uw distel is de „driedistel” (*Carlina vulgaris*, zie Heukels VI dr. blz. 449). Er bestaat ook een stengellose driedistel (*Carlina acaulis*), maar die komt in ons land niet voor. De exemplaren, die u ons zendt, zijn wel klein, maar toch niet stengellos; in de Haarlemsche duinen groeit *Carlina* meer dan een halve meter hoog, soms met wel twintig bloemhoofdjes. De planten sterven in 't najaar, maar blijven nog maanden lang staan; ze krijgen dan een prachtig zilvergrijze tint, en leenen zich uitstekend tot kamerversiering.

W. F. J. te Amsterdam. Het plantje, dat u ons stuurt, is het „Juffertje in 't Groen” (*Nigella damascéna*) vroeger een zeer geliefd kweekplantje, dat zich op 't platteland nog in veler gunst verheugt, maar in de groote steden wat „uit de mode” raakt.

Annie G. te Amsterdam. Het is inderdaad een gewoon voorval, dat een loopkever een vlinder „verscheurt”, 't is zoo iets van de wolf en de geit; doe maar nooit een ander insect bij een levende loopkever in hetzelfde doosje.

Statief met loupen (Prepareermicroscop).

GALINSOGA. Deze spelling is de juiste; ik heb het in verscheidene werken nagezocht. Op een aardappelland bij Nijkerk vond ik verleden jaar een dertigtal exemplaren. De pootaardappels kwamen niet uit Harderwijk. De plant schijnt zich dus zuidwaarts te verspreiden.

De tweede vraag (laatste aflevering) van den heer Stratingh, ja, daarop valt met *zekerheid* zonder onderzoek niets te zeggen. Er zijn zooveel soorten van „sterreschot” zoowel van plantaardigen als van gemengden oorsprong, dat ik mij daarover geen oordeel durf aanmatigen. Alleen wilde ik vertellen, dat ik dit jaar, ook aan stroomend water en daarin massa's „sterreschot” gevonden heb, hoofdzakelijk bestaande uit *Nostoc verrucosum*, verder uit andere Nostocaceae en Schyzophyten in 't algemeen en ook Diatomeae.

Indien de heer Stratingh mij van zijn sterreschot kan toezenden, wil ik de daarin voorkomende planten wel voor hem determineeren.

Farsetia incana groeit bij Amersfoort in massa's. Indien dus de aanvraag om zaad bij u te groot wordt, wil ik u gaarne nog meer zenden.

Indien u er belang in stelt, kan ik u zenden: rijpe zaden van *Potentilla inclinata* vill. var. *virescens* Boissier, die ik bij A. gevonden heb.

Amersfoort.

A. J. M. GARGEANNE.

Naar aanleiding van het artikel over de *Galinsoga parviflora*, heb ik het genoegen u mede te deelen dat ik gemelde plant omstreeks 1880 gevonden heb op een mesthoop achter het kasteel *Hakfort* bij *Vorden*, en later op bouwland in de buurt van gemeld kasteel, vermoedelijk is het wel reeds vroeger in die buurt geweest en als onkruid op de mesthoop verdwaald geraakt.

Haarlem.

H. W. GROLL.

STERRESCHOT. Onder den naam van „Sterreschot” wordt in Winkler's „Handboek voor den Verzamelaar” (blz. 83 van het plantkundig gedeelte) een zoetwater groenwier vermeld behoorende tot de geleiwieren, Nostocaceae, gesl. *Nostoc*.

Bedoelt uw abonné, de heer J. P. Stratingh, dit misschien in zijne tweede vraag v. h. Augustus-nummer der *Levende Natuur*?

Utrecht, 21 Aug. '90.

W. WILL.

M. A. de K. te Haarlem. Het beste werk, dat handelt over het opzetten van vogels is wel: Montagu Browne *Artistic and Scientific Taxidermy* (London, Black Sons, 21 sh.). Een goed Hollandsch boek er over, geheel op de hoogte van de nieuwere techniek, is ons niet bekend. In verschenen jaargangen van *Avicultura* en *De Natuur* valt wel het een en ander op te diepen; als Steenhuizen ons wil helpen, geven wij in volgende afleveringen een beknopte handleiding. Merkelbach levert wel alle benodigdheden.

Eieren van Reus-Stern (*S. caspia*) komen in ons land niet voor; Sylts i de dichtstbijzijnde broedplaats. De groote Stern (*S. Cantia*) broedt op onze Noordzee-eilanden, op Texel vroeger nog al veel, maar tegenwoordig minder.

Van de Sprinkhaan-Rietzanger (*C. locustella*) worden nesten en eieren ook maar zeer zelden gevonden (in en langs de duinen en op de Noordbrabantsche hei).

Gevraagd: Europeesche of exotische Carabidae en Cerambidae in ruil voor andere kevers.

Rotterdam, Zwartjanstraat 33.

G. VAN ROON.

Aangeboden: *Psithyrus vestalis* ♂, *P. campestris* ♂, *P. barbutellus* ♂ en *P. rupestris* ♂ in ruil voor soorten van *Anthophora* of *Anthidium*.

Amsterdam.

JAC. P. THIJSSSE.

Tot onze spijt moeten enkele stukken en veel correspondentie voor een volgend nummer bewaard blijven.